

GRATIS

MAGASIN FRA
DANMARKS
FOLKEKIRKELIGE
SØNDAGSSKOLER

GULDKORN

FÅ ET, SÅ ET

- OM AT FORMIDLE
TROEN TIL SINE BØRN

ER TROEN EN
PRIVATSAG?

4

RELATIONERNE I
FAMILIEN

14

AT BEDE
SAMMEN

20

DELT
GLÆDE

24

FORORD

Formålet med dette materiale er, at det skal danne grundlag for samtale og stille nogle spørgsmål, som du kan arbejde videre med sammen med din ægtefælle eller med en gruppe af andre forældre. Vi har, når vi taler om børn, tænkt på børn op til ca.12 år, men en del af materialet vil sikkert kunne fungere fint for alle forældre uanset deres børns alder.

Når det gælder samtaler i mindre grupper, er det godt, hvis man i forvejen bliver enige om nogle enkle regler for samtalen, så man kan skabe et trygt samtaleklima. Sådanne regler kan f.eks. være:

- Det personlige, vi deler med hinanden, forbliver i gruppen
- Det er OK at prøve nogle tanker af og at ændre opfattelse
- Det er tilladt ikke at sige noget
- Alle taler i jeg-form og undgår generelle udtalelser
- Alle hjælpes ad med at holde den aftalte tidsramme

GULDKORN

om at formidle troen til sine børn

Et materiale for dig, som har børn i alderen op til 12 år.

Original titel:

Det bästa du har
SALT – børn og unge i EFS, 2011

Arbejdsgruppe:

Olof Edsinger, Sussie Kårlin, Ingrid Lundström, Nanne Näslund, Lena Olsson.

Dansk udgave:

Oversættelse: Ingrid og Ingolf Henoch Pedersen
Dansk bearbejdelse: Margrethe Højlund
Ansvarshavende redaktør:
Bent Molbech Pedersen

Produktion: Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler

Oplag: 7000 stk.

Foto: Jesper Rais, Stocksy og ThinkStock

Design: Vokseværk

Værd at dele	4
Vi som forældre har den klart vigtigste indflydelse på vores børn.	
Min egen tro	8
Inden vi går ind på, hvordan vi formidler troen til vores børn, vil det være på sin plads at reflektere lidt omkring vores egen tro.	
Relationerne i familien	14
Et vigtigt mål for vores hjem og familie er at være en positivt ladet zone for vores børn	
Samtale om troen	18
At tale om sin tro behøver ikke forudsætte talegaver.	
At bede sammen	20
En af de mest oplagte måder at formidle troens virkelighed til vores børn på er at bede.	
Delt glæde	24
Når vi giver noget videre – sker der noget med os selv.	
Fadderskab	28
Vores børn er en gave og en opgave som vi sammen deler.	
Menigheden	30
En mulighed for at opdage og opleve troen sammen med andre i alle aldre.	
Væksten	34
Troen kan ikke kommanderes frem hos vores børn.	
Fortsat læsning	35

A top-down photograph of a wooden cutting board with several slices of pizza. The pizza has a golden-brown crust and is topped with melted cheese and sliced almonds. Several hands are visible, reaching for or holding the slices, suggesting a social gathering. A large, semi-transparent purple circle is overlaid in the center of the board, containing white text.

ER TROEN EN
PRIVATSAG? ELLER
ER DEN VÆRD AT
DELE?

Forskning peger på, at vi forældre har den stærkeste indflydelse på vores børn, når det handler om åndelige spørgsmål.

Der er ingen, vi engagerer os så meget i som vores børn. Vi glæder os over dem, og vi er bekymrede for dem. Vi opdrager dem, og vi bliver selv opdraget af dem. Vi planlægger vores fremtid ud fra dem – og ind mellem længes vi efter at være fri for dem. ”Børnene er vores fremtid, vores uro, vores glæde...” (fra Svenska Kyrkans forbøn ved barnedåben).

Som forældre vil vi give vore børn det bedste, vi har. Og for os som kristne forældre indebærer det, at vi ønsker at formidle den tro, det håb og den kærlighed, som vi selv personligt har mødt hos Jesus. Vi vil så gerne, at vore børn skal få en levende tro på Gud.

For mange af os har troen resulteret i, at vi har båret vore små til dåben. Og kirken inviterer os til at døbe vore børn med henvisning til evangeliets beretning om Jesus og børnene, hvor der står: ”Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem; disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: »Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det.« Og han tog dem i favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem.” (Mark 10,13-16) Så langt så godt. Men nu ved vi jo alle, at det ikke slutter her. I folkekirkens dåbsritual opfordres forældrene til at oplære deres ”barn i den kristne tro og bede for det, for at det må blive i Kristus, ligesom det nu ved dåben er indpodet i ham.” Her begynder udfordringen. For hvordan gør vi egentlig det? Hvor-

dan kan vi rent praktisk formidle troen til vore børn? Hvordan kan vi hjælpe dem til at lære Jesus at kende?

Troen kan ikke kommanderes frem. Den er personlig. Nogle mennesker oplever, at troen fødes i mødet med andre menneskers omsorg og glæde, for andre sker det, når de får mulighed for at stille alle deres kritiske spørgsmål i et kristent miljø. For nogle sås et lille frø til tro under en stilfærdig andagt, andre kræver et fysisk under, for at de skal lade sig overbevise og give sig i kast med troen.

Til dette kan føjes den kendsgerning, at vi er mange, som har den erfaring, at alt for nidkære forsøg på at påvirke på dette område kan få den modsatte effekt. Mange er blevet ”brændte”, ved at kirke og tro er blevet forbundet med krav og tvang. At formidle troen er ikke nogen let sag.

En anden udfordring ligger i samfundets holdning. Mange hævder, at troen er en privatsag, og at det derfor er upassende at formidle troen til sine børn, at en ”neutral” holdning til livets store spørgsmål er bedst. At man som forældre bør være agnostiker. En del mener oven i købet, at det skulle være neutralt at være ateist.

Det er da egentlig mærkeligt. På mange andre områder forventer vi, at børnene skal overtage vore evner og interesser. En fodboldspiller, der ikke lader sine børn spille i en fodboldklub, vil virke useriøs. Det samme vil vi sige om en musiker, der ikke sætter sine børn i musikskole. Men det, vi taler om her, er jo noget uendeligt meget større end både sport og musikinteresse. Desuden findes det tydeligt udtrykt i FN's børnekonvention, at alle stater skal respektere forældrenes

ÆRLIGT TALT

”I Faderens, Sønnens og Helligåndens navn.” Ordene gav genlyd i stenkirken, mens det lunkne vand blev øst over min datters hoved. Hun lod ikke til at være spor bekymret. Men syntes åbenbart heller ikke, at det var særlig morsomt. Det var næsten, som om det var noget selvfølgeligt, som om det var noget helt almindeligt for hende at blive døbt, og at hun var vant til forestillingen. Men selv var jeg ikke vant til det. Ikke vant til at stå foran så mange mennesker, som fotograferede og smilede, og frem for alt ikke vant til at møde de spekulationer, som helt uden forvarsel trængte sig på inde i mit hoved. - Mit barn er blevet døbt! Hun tilhører Kristus, men hvad skal jeg gøre for at bevare hende der? Hvordan skal jeg kunne hjælpe hende til at finde en tro? Hvordan skal jeg kunne beskytte hende mod mørket og ondskaben, fra uretfærdigheder og had, fra mobning, narkotika og pædofile? - Jeg må købe en bibel, husker jeg, at jeg tænkte, men indså hurtigt, at hun nok skulle få en i dåbsgave af mormor, så det blev nok ikke nødvendigt. - Hun må få at vide, at hun er elsket, sådan som hun er. Du ved vel, at du er værdifuld, tænkte jeg og undrede mig over, at vi ikke havde valgt en dåbsalme, som tydeligt understregede det. Du ved vel, at du er værdifuld – for mig, for din far, for Gud selv! Du ved vel, du er værdifuld!

ret "til på en måde, som er foreneligt med barnets løbende udvikling at give barnet vejledning, så det udøver sin ret til tankefrihed, samvittighedsfrihed og religionsfrihed" (art. 14:2, 1). Vi har altså lov til at påvirke vore børn ud fra vores egen tro.

Allerede i Det gamle Testamente kan vi læse om, hvordan Gud instruerede israelitterne om at "gentage" lovens ord for deres børn (se 5 Mos 6,7). På den måde skulle troen overføres fra generation til generation. Loven står i denne sammenhæng for hele undervisningen i Guds ord, ikke kun de enkelte bud. I Salmernes bog møder vi en formaning i samme ånd:

***"Det, vi har hørt og erfaret,
det, vore fædre har fortalt os,
skjuler vi ikke for deres børn,
vi fortæller den kommende slægt
om Herrens glørværdige gerninger og styrke,
om de undere, han har gjort.
Han satte et vidnesbyrd i Jakob,
fastsatte en lov i Israel,
som han befalede vore fædre
at lære deres børn,
for at den kommende slægt,
de børn, der skulle fødes,
skulle lære den at kende,
så de kunne fortælle om det til deres børn."***

Salme 78,3-6

Et sidste eksempel fra Det gamle Testamente henter vi fra Ordsprogenes Bog: "Tilskynd drengen til at følge den vej, han skal gå, selv når han bliver gammel, vil han ikke vige fra den." (Ordsp. 22,6) Dette ordsprog udtrykker en erfaring, som vi kan genkende også i vores egen tid: etisk, religiøs og filosofisk gør vi kun yderst sjældent nogle store og dramatiske forandringer, efter vi er fyldt 30 år. De holdninger, som blev grundlagt i vore ungdomsår, følger os for det meste resten af livet.

Faktum er, at hvis vi som forældre afstår fra at påvirke vore børn, så vil de påvirkes af andre! Det gælder også i spørgsmål, som angår troen. Desuden er der forskning, som tydeligt viser, at vi som forældre har den klart vigtigste indflydelse på vore børn, når det gælder åndelige spørgsmål. Som tabellen til højre viser: mor og far har betydelig større indflydelse på, hvad deres børn vælger at tro på end eksempelvis deres ungdomsledere i kirken.

Den statistik kan måske komme bag på os. Men selv i vores massemedie- og internetbaserede samfund er der åbenbart visse ting, som formidles fra generation til generation. Som en ung pige sagde: "Min mor er jo trods alt min mor. Jeg er stolt over hende, og jeg skammer mig over hende, og jeg kommer sikkert også til at ligne hende!"

Eller med reformatoren Martin Luthers klassiske ord: "Forældre er både apostle, biskopper og præster for deres børn, eftersom de forkynder evangeliet for dem. Kort sagt: Der findes ikke nogen større og mere fornem magt her i verden end den, som forældre har over deres børn."

Det kan naturligvis vække vores dårlige samvittighed, når vi må erkende, at vi er alt andet end fuldkomne som forældre. Eller når vi vakler i vores egen tro. Men frem for alt må vi se mulighederne i det. Tænk, at vi som forældre har en sådan indflydelse på vore børn – også når det gælder troen! Tænk, at vi kan gøre det lettere for dem at få et personligt forhold til Jesus. At vi kan være med til at hjælpe dem et skridt på vejen, når det drejer sig om – som man sommetider udtrykker det – at være "i verden, men ikke af verden".

Det vigtigste af det hele er naturligvis, at ingen af os behøver at stå alene i det her. Forhåbentlig har vi et kristent fællesskab, som, hvis det fungerer som det skal, kan være med til at støtte os. Og frem for alt: vi har en Gud, som gennem sin egen Søn har sagt: "Lad børnene komme til mig..." Der ligger en dyb hvile gemt i, at den Gud, som har skabt både os og vore børn, bærer på en endnu dybere længsel efter fællesskab med os mennesker, end vi selv har i forhold til ham! ●

BETYDNING FOR TROUDVIKLINGEN PÅ EN SKALA MELLEM 1-100

	Drenge	Piger
Mor	81	74
Far	61	50
Præst	57	44
Kirkeligt ungdomsarbejde	30	30
Bedsteforældre	30	29
Konfirmandundervisning	26	26
Venner	22	29
Bibelen	24	25

Undersøgelsen er hentet fra bogen: Faith Begins at Home og blev lavet i 1990, ved at unge fra nogle af USAs største kirker blev spurgt om, hvad der havde betydet mest for udviklingen af deres kristne tro. Senere forskning har peget i samme retning, noget som blandt andet fremgår af Marcia J. Bunes artikel Biblical and Theological Perspectives on Children, Parents og 'Best Practices' for Faith Formation: Resources for Child, Youth and Family Ministry Today (Dialog vol.47, nr. 4 2008).

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

- Hvordan kom du selv til tro?
- Hvilke erfaringer har du fra voksne, som har forsøgt at formidle troen til sine børn – positive og negative?
- Hvilke mennesker, holdninger og faktorer, tror du, har størst indflydelse på dine egne børn?
- Ovenstående tabel bygger på en undersøgelse i USA. Tror du, at resultatet ville blive det samme i Danmark? Har du andre refleksioner, når du ser tabellen?

MIN
EGEN
TRO

Inden vi går ind på, hvordan vi formidler troen til vore børn, vil det være på sin plads at reflektere lidt omkring vores egen tro. Hvis min tro skal kunne erfares af andre, må den jo først være forankret i mit eget liv. →

Det betyder ikke, at vi må være "færdige" med vores egen tro, før vi kan formidle den til andre. Man behøver jo ikke have en kontrakt med FC Barcelona eller Manchester United for at kunne anbefale sine børn at spille fodbold! Men på den anden side vil det være betydeligt lettere at formidle en tro, som gør sig gældende også i vores egen hverdag. Andre mennesker – og ikke mindst vore børn – modtager på mange måder stærkere indtryk af vore handlinger end af vore ord.

Et relevant spørgsmål at stille sig selv vil derfor være: "Hvordan påvirkes mit liv af Gud og hans nåde? Dette spørgsmål har det gode ved sig, at det leder bort fra den ofte meget ødelæggende præstationsangst. Det minder mig om, at evangeliet først og fremmest handler om en gave: at Gud tilgiver mig, og at Jesus Kristus er død for mig. Hver dag må jeg leve mit liv i fællesskab med ham, som har skabt både mig og den verden, jeg lever i.

Mere end noget andet, håber vi, at vores kristne livsstil vil være præget af Guds nærvær. Vi formidler noget til vores omgivelser ganske enkelt ved, at vi lader Jesus selv påvirke den måde, vi lever på. "Tilpas jer ikke denne verden", skriver Paulus, "men lad jer forvandle, ved at sindet fornys, så I kan skønne, hvad der er Guds vilje: det gode, det som behager ham, det fuldkomne." (Rom12,2).

TIPS TIL VÆKST I TROEN

Der er flere veje til vækst i vores personlige tro. Bibellæsning, bøn, kirkegang, nadver og kristent fællesskab er de helt grundlæggende. Derudover kunne være:

- ➔ At deltage i et kristendomskursus – nyopdag eller genopdag fundamentet for troen
- ➔ At tage på retræte – en god mulighed for fokusering, fordybelse og refleksion
- ➔ At gå med i en cellegruppe sammen med andre forældre i din menighed
- ➔ At besøge og samtale med en ældre kristen i dit nærmiljø, som kan fortælle om sine erfaringer i livet med Gud og inspirere dig i din tro.

Læg mærke til formuleringen: "Lad jer forvandle", ikke: "I skal forvandle jer selv" Nøglen til et liv, som peger ud over os selv, er altså ikke at trække sig selv op ved håret for at kunne presse nogle gode og kærlige gerninger frem. I stedet handler det om at lade Jesus få lov til at leve sit liv gennem os (Fil 2,5; Gal 2,20). At stille os selv til rådighed for ham

- ikke bare en enkelt gang, men hver eneste dag på ny. Livet i fællesskab med Gud kommer på den måde til at få direkte indflydelse på, hvordan vi besvarer endnu et spørgsmål: "Hvilken plads har Gud i mit liv?" Også dette spørgsmål er det godt at reflektere over – både som kristne og som forældre.

Når vi taler om Gud på denne måde, er det vigtigt at inddrage hele bredden i det bibelske gudsbillede. I både Det gamle og Det nye Testamente kan vi læse om Gud som hellig og mægtig, som kærlig og nådig, som frelser og konge, som hyrde og som ven. Alle disse begreber ligger der i den bibelske tale om Gud som "Herren". Når Jesus får spørgsmålet om, hvad

der er det største bud, knytter han til ved dette. Hans svar er: "Du skal elske Herren af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: "Du skal elske din næste som dig selv" (Matt 22,37-39). I vores tid kan det være kontroversielt, som Jesus gør, at sætte kærligheden til

Gud foran kærligheden til andre mennesker. Jesus fastholder os i dette bud, der har fulgt Guds Folk til alle tider. Fordi det handler om vores relation til Gud. Det er dér, det hele begynder, og dér, i afhængigheden af ham, det hele fortsætter. "Vi elsker, fordi han elskede os først" (1.Joh.4,19). Over for det dobbelte kærlighedsbud kommer vi til kort. Og vi skal fortsat

vandre i det, udfordres af det og handle på det. Det handler om, hvor vores loyalitet ligger.

Som individualistiske danskere betragter vi os ofte som meget selvstændige i forhold til vore omgivelser. Men de fleste af os vil alligevel medgive, at vi er styrede af ret mange forskellige loyaliteter – for eksempel til ægtefælle, job, traditioner, familie og politiske holdninger.

At blive påvirket af andre behøver ikke at være noget negativt, for det gør vi uvilkårligt alle sammen! Derimod kan det være på sin plads at reflektere over, hvilke loyaliteter, som vi – bevidst eller ubevidst – stiller os under. Hvilke ting, personer, ideologier og fænomener får mere magt over os end andre og hvorfor? Afhængigt af om Gud og hans vilje er vores første, anden eller tredje loyalitet, får det tydelige konsekvenser for måden at leve på.

Og det er netop det, som er pointen her. Hvis vi vil påvirke vore børn, kan vi aldrig komme uden om det faktum, at vores måde at leve på har stor betydning. Børnene gennemskuer hurtigt, hvilke loyaliteter der har størst vægt i familien. Nogle eksempler fra hverdagen kan måske illustrere noget af det:

- Pigen til sin lærer: "Min mor bander somme tider, men aldrig når Mormor er i nærheden."

- Faren til sønnen: "I Danmark går man i kirke juleaften, så derfor skal vi også gøre det, selv om det er kedeligt."

- Den ene ægtefælle til den anden: "Hvis du kan lide at være sammen med dine venner fra kirken, så gør det, men sørg for ikke at blive for involveret eller religiøs."

I alle disse tilfælde er troen, eller konsekvenserne af den, afhængige af andre loyaliteter.

Den kristne tro kan aldrig reduceres til bare at handle om ydre livsstil. Den må nødvendigvis vokse indefra og ud. Derfor er det godt at overveje, hvor vores loyalitet ligger.

Den gode nyhed er, at det aldrig er for sent af forny sine dåbsløfter, tage sin bibel frem og bede Jesus tage bolig i hjertet. Der findes nemlig også andre vidnesbyrd, som i modsætning til de, som her er nævnt, vidner om en positiv forandring eller styrket loyalitet:

"Jeg mærkede, at min mands tro virkelig indebar en forvandling, da han tog affaldsposen med til skraldespanden hver gang, i stedet for bare at lægge den på dørmatten. Han begyndte at

gøre noget aktivt for, at jeg skulle trives og have det godt"

"Der er sådan en mærkbar godhed hos jer. I kritiserer ikke andre mennesker, men finder altid det positive ved andre". ●

ÆRLIGT TALT

Nogen gange er det så svært for mig at få puslespillet til at gå op, jeg mister næsten pusten. Sommetider er jeg skeptisk over for det, jeg hører i kirken. Andre gange fortæller jeg frimodigt en ven om min barnligt enkle, ja, næsten naive tro. Det er så modsætningsfyldt: jeg kan blive helt "høj" af begejstring og tillid til Gud, når jeg hører en andagt, og dagen efter kan jeg blive slået ud af argumenterne og kritikken af kirken under samtalerne i kanten på arbejdet.

Troen bliver som en balancegang mellem nogle yderpunkter. Det tror jeg, at Gud ser. Jeg tror, at det alligevel er ham, som fastholder mig på den smalle bro, selv om jeg somme tider er på den ene side og somme tider på den anden. Jeg håber, at folk lægger mærke til, at jeg er på broen, og at det er det, som er vigtigt, uanset hvilken ende jeg tilfældigvis befinder mig på i netop denne uge!

DEN KRISTNE TRO KAN **ALDRIG REDUCERES** TIL BARE AT HANDLE OM YDRE LIVSSTIL. DEN MÅ NØDVENDIGVIS **VOKSE INDEFRA** OG UD. DERFOR ER DET GODT AT OVERVEJE, HVOR VORES LOYALITET LIGGER.

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

Hvordan vil du selv beskrive din kristne tro i dag? Kan nogle af følgende ord illustrere din tro i relation til dit liv: bagepulver, mur, bonus, rytme, ballon, fundament, aftale, hobby, marcipan, opgave, tømmerflåde, alarmknap? Andre ord, du tænker på? Hvilke relationer og loyaliteter påvirker dit liv? Hvilke konsekvenser tror du, at dette får for din tro og for dit vidnesbyrd? "Jeg voksede op i et kristent hjem", hører du dine børn sige. Hvad vil du da, at de skal fortælle om med glæde? Hvad gør du, når I som par prioriterer forskelligt på troens område? Eller hvis bare en af jer er kristen?

RELATIONERNE I

FAMILLIEN

- Et vigtigt mål for vores hjem og familie er at være en positivt ladet zone for vores børn. Et sted, hvor de kan være sig selv og føle sig elskede som dem, de er.

Før i tiden hang der i mange hjem et indrammet skriftsted fra Josvabogen: "Jeg og mit hus vil tjene Herren" (Jos 24,15). Teksten kunne ses som en velsignelse og en vigtig påmindelse for dem, som boede i huset. Hvad betyder det så at "tjene Herren"? Hvis vi læser det i lyset af det dobbelte kærlighedsbud, handler det (som vi var inde på i forrige kapitel) om både at elske Gud af hele vort hjerte, sjæl og sind og vores næste som os selv. Troen på Gud er en personlig gave fra Herren, og

den gives os af nåde og ikke på grund af vore præstationer. Og den kommer først og fremmest til konkret udtryk i vore relationer til andre (jf. Gal 5,6). En har sagt det sådan, at den bedste gave, vi kan give vores børn, er, at vi forældre elsker hinanden. Der ligger naturligvis meget i det. Vores måde at behandle hinanden på i familien er en af de mest konkrete måder, hvorpå Bibelens tale om kærlighed til andre kan komme synligt til udtryk. Hvis vi ikke behandler hinanden godt inden for hjemmets fire vægge, er det svært at gøre troen på en kærlig Gud troværdig. Det betyder ikke, at vi skal være

perfekte for at have ret til at kalde os kristne. Det betyder heller ikke, at løbet er kørt for de familier, hvor mor og far går hver sin vej. Det indebærer derimod, at vores måde at håndtere vores livs svagheder på er af afgørende betydning. Taler vi dårligt om mennesker i vores omgivelser? Vælger vi at tilgive, og beder vi selv om tilgivelse, når noget er gået galt? Ikke mindst det sidste, tror vi, er en nøgle for den, som vil formidle troen til sine børn: ikke bare lære dem at bede om tilgivelse, når de har gjort noget forkert, men også selv at tage initiativ til at bede om tilgivelse, når vi selv har

forløbet os. Når vi f.eks. har skældt vore børn ud, fordi vi var stressede og trætte, snarere end fordi de havde gjort noget forkert. "Børn, adlyd jeres forældre i alt, for sådan skal det være i Herren," står der i Det nye Testamente. Men også: "Fædre, I må ikke tirre jeres børn, så de mister modet" (Kol 3,20-21).

Som kristne forældre er vores måde at relatere til vores børn med til at give dem ubevidste billeder på, hvordan Gud relaterer til sine børn. Vi er på mærke-

lig og lidt skræmmende vis med til at danne deres gudsbillede. Er en far/mor tålmodig, tilgivende, lunefuld, fjern, varm, nærværende osv.? (Se nedenfor). Her har alle vi forældre brug for Guds barmhjertighed og hans lægedom til vore egne og vore børns brudte gudsbillede.

Ifølge skabelsesberetningen er det sammen – ikke hver for sig – at vi som mænd og kvinder kan beskrives som

"Guds billede" (se 1 Mos 1,27). Altså må vi regne med, at vore forskelligheder – både som mennesker og som mænd respektive kvinder – er vigtige, også når vi forsøger at give vore børn et billede af, hvem Gud er. Forældrene kompletterer hinanden i deres relationer til børnene.

I vores tid er familiebegrebet udvidet til også at inkludere bonusbørn, halvsøskende og eksmand og ekskoner. For børnene er disse mennesker en realitet,

ADFÆRD

Forældre tager sig tid til at være sammen med deres børn og lytter sig ind til deres behov.

Gud bryder sig om dig og vil bekræfte din inderste længsel.

Forældre er aldrig tilfredse med og udtrykker aldrig en uforbeholden kærlighed til deres børn.

Gud er aldrig tilfreds med dig; du duer ikke i Guds øjne.

Forældre opmuntrer deres børn til at udvikle deres evner.

Gud er mulighedernes Gud.

Forældre truer deres børn og siger, at de ikke elsker dem eller vil forlade dem, hvis de ikke tager sig sammen.

Guds kærlighed er betinget.

Forældre holder deres løfter til deres børn og undskylder, når de alligevel bliver tvunget til at ændre deres planer.

Gud er pålidelig.

Forældrene reagerer, når et barn behandles uretfærdigt.

Gud er retfærdig.

GUDSBILLEDE

som påvirker store dele af deres liv. Hvis man har haft en kompliceret historie sammen, er det måske ikke altid muligt at have gode relationer til hinanden, men det er alligevel vigtigt at forsøge at skelne mellem svære begivenheder og de personer, som har været indblandet i dem. Som forældre kan vi vælge at tale godt om andre mennesker uden at forsvare de begivenheder, forbrydelser eller skader, som de har været delagtige i. Uanset hvordan det hele ser ud, at det er et vigtigt mål at gøre vores hjem og familie til en positivt ladet zone for vores børn. Et sted, hvor de kan være sig selv, kan føle sig elskede som dem, de er, og hvor skældord, mobning og vold er bandlyst. Børn er helt afhængige af at vokse op i en tryk base, og det handler også om, hvordan vi taler om og relaterer til andre mennesker. ●

ÆRLIGT TALT

For mig var det umuligt at bede bønnen Fadervor. Jeg kunne ikke tænke på Gud som en far, for min far var der ikke, når jeg mest behøvede ham. Som regel var han ikke til stede i hjemmet. At tænke på Gud som en god mor var heller ikke muligt, for jeg vidste aldrig, hvor jeg havde hende. Man måtte gå på listefødder og sørge for, at man ikke forstyrrede hende, for hun var måske træt eller havde drukket, og man orkede ikke håbe på, at hun bare skulle være sig selv. Men Farmor var der. Hun boede i nabohuset, og der boede jeg mere eller mindre. Så når jeg beder bønnen Fadervor, så siger jeg altid lige så stille: "Farmor Min". Det hjælper mig til at møde Gud på rette måde.

AT VÆRNE OM ÆGTESKABET

En rigtig god investering for parforholdet er at deltage i et ægteskabskursus. Det skal ikke betragtes som "en sidste udvej", når forholdet er ramt af krise, men snarere som et ægteskabets "motionsprogram". Her vil der blive sat fokus på emner, der ofte kan give anledning til konflikter, fx kommunikation, forventninger, forbrug af penge og sex. Der vil blive givet redskaber til god kommunikation, forståelse for hinandens forskelligheder og masser af inspiration til ny glæde i forholdet.

Kurser og materiale, som mange har sat pris på, er:

- *PREP*, se www.familieudvikling.dk
Tilhørende bog: *Kæmp for kærligheden*.
- *Ægteskabsdialog*, se www.aegteskabsdialog.dk
- *Godt Begyndt. Indre Missions kursus for nygifte (indenfor de første 4 års ægteskab)*

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

- Hvordan påvirkes dine relationer til andre familiemedlemmer af din kristne tro?
- Hvilket gudsbillede ønsker du at formidle til dine børn gennem din måde at tale og agere på?
- På hvilke områder tror du, at Gud vil udfordre dig til at komme til at ligne Jesus mere? Hvordan kan det se ud i praksis?

SAMTALE OM TROEN

- at tale om sin tro behøver ikke forudsætte talegaver. Det er heller ikke ensbetydende med, at man er dygtig til at prædike. Alle forældre kan finde måder, hvorpå de kan kommunikere troen til deres børn.

”Jeg er jo ikke nogen taler...”. Alle, som har deltaget i en bryllupsfest, har helt sikkert hørt denne replik i en af de obligatoriske taler. Og det er så sandt, som det er sagt – alle har ikke samme evner til at holde taler og fremsætte højtidelige formuleringer.

Men at tale om sin tro behøver ikke at forudsætte talegaver. Det er heller ikke ensbetydende med at man er dygtig til at prædike. Alle forældre kan finde måder, hvorpå de kan kommunikere troen til deres børn. Et helt enkelt udgangspunkt for samtale kan være oplæsning af en børnebibel eller en andagtsbog. Både små og store børn vil ofte selv i forlængelse heraf stille spørgsmål til indholdet. Og samtalerne kan føre vidt omkring: måske til vores egen omvendelseshistorie, til samtale om, hvad der er rigtigt og forkert, til diskussion om livets tilblivelse osv.

Det, der formuleres med ord, er lettere at forholde sig til for børnene og lettere at tage med sig i livet, end det, de ser og selv skal bearbejde senere holdningsmæssigt. Når vi sætter ord på det, der betyder noget for os, skærper vi vores egen sans for det og forpligter os bedre på det. Vi hjælper også vore børn til at sætte ord på holdninger. Vi viser dem, at holdninger er noget, man kan tale om og også af og til diskutere.

Det daglige liv med børnene giver mange anledninger til samtaler, og børn er ofte vidunderligt spørgelystne. De har en helt naturlig nysgerrighed efter at finde mening og forståelse i det, de oplever.

Så det er bare med at hænge på fra de er små, og give dem mod på at fortsætte med spørgsmålene og samtalen. Ingen spørgsmål er forkerte. Alt kan der tales om. Spørg også hvad de tænker. Lad dem mærke, at deres tanker er værdifulde for jer. Nogle gange åbner livet selv op for dybe samtaler om forholdet til Gud – for eksempel ved en dåb eller når et familiemedlem er død eller er blevet alvorligt syg (jf. 2 Mos 12,26-27; Jos 4,6-7).

Selvfølgelig vil det også være sådan, at der er spørgsmål, som vore børn stiller

os, som vi ikke kan give noget fornødt svar på. Men selv den situation kan åbne op for værdifulde samtaler, om end på en anden måde end vi måske havde forestillet os.

En anden udfordring i vores fortravlede tilværelse er naturligvis tiden. Hvornår skal vi få tid til at tale med vore børn om vigtige emner? Nogle konkrete forslag kunne være:

Når barnet skal i seng. Aftenbønnens mulighed kommer vi tilbage til i næste kapitel. Men ved sengekanten kan man sætte ord på, hvad der er sket i dagens løb, og måske vil det helt naturligt give anledning til at se Guds medvirken i dagens begivenheder.

Når barnet er sygt. At blive tvunget til at blive hjemme fra arbejde for at passe et barn kan opleves både hyggeligt og frustrerende – afhængigt af hvor sygt barnet er, og hvor travlt vi har på arbejdet. Men det kan også være en oplagt lejlighed til at snakke med barnet om det, vi ellers ikke får tid til at snakke sammen om.

Når I kører bil. Næste gang du kører dit barn til spejder eller til træning, så kan du ganske enkelt spørge ham eller hende ud om, hvad der er sket i ugens løb. Børn nyder den alenetid en sådan køretur er, og den giver også dig mulighed for at lære dit barns tanker bedre at kende. Giv plads til alle slags spørgsmål fra dit barn. Igen: Ingen spørgsmål er forkerte.

Når I er på ferie. Læs en god bog for dit barn og tal om indholdet af den.

Som tidligere nævnt hører vi ofte, at troen er en privatsag. Men som kristne forældre må vi udfordre denne udtalelse. I grunden handler det om noget helt selvfølgeligt, at vi ønsker at videregive det til vore børn, som betyder noget for os. Faktum er, at denne opgave fremhæves i FN's børnekonvention (se fakta-boks med artikel 14). Ved at tale med vore børn om vores tro, over vi os i at formulere, hvad der er vigtigt for os. Børn tager så åbent imod, at det for mange forældre har været opbyggeligt at tale med deres børn om troen. Så findes der naturligvis emner, som vi

som forældre kan vælge ikke at tage op med vore børn. Generelt er det et godt princip at følge, at man ikke skal delagtiggøre sine børn i ens egen dybeste tvivl og grublerier. I hvert fald hvis det ikke er barnet selv, der vælger at tage den slags spørgsmål op. Det, vi selv har at kæmpe med, må vi snakke med andre voksne om. Dermed er ikke sagt, at vi skal signalere, at vi som voksne har svar på alt. Åbenhed på dette felt afhænger af barnets alder.

Det samme gælder vore kritiske iagttagelser i den kristne kirke. Vi skal overveje nøje, om det er konstruktivt at inddrage vore børn i de skuffelser, vi selv kan have over Den Danske Folkekirke eller vores egen menighed. I stedet bør vi hjælpe børnene ind i gode kristne sammenhænge og gemme vores kritik til samtaler med andre voksne.

I øvrigt er det naturligvis os selv, som bedst kan vurdere, hvilke emner og hvilken type samtaler vore børn er modne til. Det overordnede må altid være, at vi lytter os ind til deres egne spørgsmål og behov.

Vigtigt: *Giv plads for alle slags spørgsmål – også de mest kritiske! Tal ikke nedsættende om anderledes tænkende – det giver dit barn ufrihed i forhold til at finde sin vej med troen, fordi det vil hæmme barnet i frit at spørge. ●*

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

- ➔ Er det svært for dig at finde anledninger til at tale med dine børn om troen? Hvad oplever du i den forbindelse som den største udfordring: at finde tiden til det, tilknytningspunkter eller hvad du skal sige?
- ➔ Hvilke andre situationer end de, der er nævnt i teksten, har du oplevet som naturlige for samtaler om troen med dine børn? Hvilke situationer har du oplevet som dårlige? Hvorfor?
- ➔ Er du enig i de eksempler, som er givet på emner, som man ikke bør tage op med sine børn?
- ➔ Hvorfor/hvorfor ikke? Har du yderligere eksempler?

FN'S BØRNEKONVENTION, ARTIKEL 14

1. Deltagerstaterne skal respektere barnets ret til tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed.
2. Deltagerstaterne skal respektere rettigheder og pligter for forældrene, og i påkommende tilfælde værger, til på en måde, der svarer til barnets gradvise udvikling af dets evner, at give retningslinjer til barnet med henblik på udøvelsen af dets ret.
3. Frihed til at udøve sin religion eller overbevisning kan kun underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov, og som er nødvendige for at beskytte den offentlige sikkerhed, orden, folkesundheden, sædeligheden, eller andre menneskers grundlæggende rettigheder og friheder.

AT BEDE SAMMEN

- En af de mest oplagte måder, hvorpå vi kan formidle troens virkelighed til vore børn, er ved at bede aftenbøn med dem. Også i familier, hvor man ellers ikke plejer at gå i kirke, kan dette være en vigtig og naturlig tradition i hjemmet. Man synger en sang og beder Fadervor. Når børnene bliver større, læser man måske også et stykke af en børnebibel.

Mange kristne hjem er det også almindeligt, at man beder bordbøn. Oprindeligt var det en jødisk tradition, og Det nye Testamente fortæller os, at Jesus selv takkede Gud i forbindelse med måltiderne. Derfor har kristne familier til alle tider valgt at efterligne Jesus på dette punkt. Gennem bordbønnen sættes Gud på en naturlig måde i centrum for vore liv. Vi kan naturligvis også bede i mange andre situationer. Nogle eksempler:

Bed en "fri bøn" i forbindelse med aftenbønnen – ikke kun Fadervor.

Bed en kort bøn i entreen, inden børnene skal gå i skole – især hvis de har problemer eller står over for en udfordring (for eksempel en vanskelig prøve).

Bed for små sår og blå mærker, når barnet har slået sig.

Bed for slægtninge og venner, som er syge – og forklar også, at Gud ikke altid

svarer på vore bønner, sådan som vi har tænkt.

Bed om beskyttelse, når I skal ud og rejse – og fortæl evt. at der ikke er tale om noget "magisk" (Hvordan reagerer barnet, hvis der alligevel sker en ulykke...?) Syng en lovsang eller en salme, når I er ude at køre. Lad alle familiemedlemmer komme med hver sit forslag til, hvad I skal takke for, og bed så sammen for det.

Stil en "bønnekrukke" frem med skrevne bønner og tag så hver dag en lap og bed sammen for det, der står på lappen. Brug et specielt lys, som I tænder, når I beder for nogen, og indram på den måde forbønnen gennem tænding og slukning af lyset.

Mulighederne er naturligvis uendelige. Og fællesnævneren for det hele skal være, bønnen bliver noget naturligt i hverdagen.

Sommetider kan det også være på sin plads at gøre andagten til noget mere højtideligt. Man kan samles i stuen, tænde et lys og læse højt fra Bibelen eller en kristen andagtsbog. Man kan benytte Martin Lønnebos Kristuskransen og de bøger, som er udkommet i tilknytning til den. Man kan benytte anledningen, når man har bedsteforældre på besøg, så hele storfamilien kan bede sammen. Man kan have højtlesning af en kristen bog eller roman. Man kan læse juleevangeliet sammen, inden julegaverne deles ud juleaften.

Præsten Martin Modéus foreslår i bogen: Tradition og liv (Verbum 2000), at man i sit hjem kan stille et særligt bord frem – eller bare frigøre plads i en boghylde, som man kalder "børnenes højtidsbord". På dette bord kan man lægge en dug og placere forskellige genstande, som forbindes med forskellige

højtider eller med en vis periode i kirkeåret. Dugen kan naturligt være rød ved juletid, gul i påsken; ud fra kirkeåret vil farven også være grøn i sommertiden (trinitatistiden) og blå eller lilla i fastetiden. Til udsmykningen i øvrigt kan man forestille sig lys, blomster og billeder, der passer til højtiden. Ligesom – naturligt nok – en julekrybbe hører med i forbindelse med julen.

En god måde for kristne familier at støtte hinanden på i andagtslivet er ved at starte en fælles "familiegruppe". I en sådan kan man mødes en hverdagsaften om ugen, spise sammen, have socialt fællesskab og bede og læse i Bibelen sammen. Man kan evt. lave forskellige modeller: fx skifte imellem at mødes med børn og andre gange uden børn. Eller lade bare mændene mødes og andre gange kun kvinderne.

Eftersom vi i denne sammenhæng har ønsket at betone den personlige kontakt mellem forældre og børn, siger vi ikke så meget om at formidle troen gennem andre former for medier. Men naturligvis gives der også her et hav af muligheder. Vi kan fx give vore børn adgang til god, kristen musik (koncerter, CD'er og i kristne radiokanaler på internettet). Vi kan hente en app til vores tablet eller anskaffe Cd'er og DVD'er med kristne fortællinger, musikvideos eller børneprogrammer. Vi kan abonnere på kristne blade og være med i bogklubber.

Variationsmulighederne er naturligvis rigtigt mange. Men de centrale spørgsmål, som vi skal stille os selv, er: Hvad ønsker vi, skal stå i centrum for vores families fælles liv? Og hvordan kan det ske? Selv om vi ikke kan styre vore børns tro, så kan vi lægge en grund gennem de traditioner, som vi som familie vælger at holde fast ved. Vi er forskellige som mennesker, og det vil også vise sig i, hvilke traditioner vi vælger at prioritere i vores familie. Vi håber, der har været lidt inspiration i de nævnte muligheder, og I kan helt sikkert selv supplere med andet. ●

tips til bordbønner og -sange

Tak den brune ko for cacaomælk
Tak den gris – øf, øf – for din frikadellemad
Tak hønen for ægget og ægget for kyllingen
og Gud, som skabte alt! Amen!

O du som mætter liden fugl,
velsign vor mad o Gud!

Hvem mætter blåhvalen – det gør Gud!
Hvem mætter elefanten – det gør Gud!
Hvem giver mad på bordet – det gør Gud!
Velsign vor mad, o Gud
Amen!

For mad og drikke dagligt brød
Vi takker dig, o Gud, Amen!

Find flere ideer i sangbogen Syng med.
Se numrene 227 - 235.
(DFS og Forlagsgruppen Lohse)

TIPS TIL HØJTLÆSNINGSBØGER OG CD-FORTÆLLINGER FOR BØRN I SKOLEALDEREN

- Kamillas ven (Kari Vinje)
- Hvis bare jeg havde en grøn næse (Max Lucado)
- Den gyldne sten (Ole Bering)
- Narnia-serien (C.S. Lewis)
- Urchin 1 – 5 (M. I. Mc Allister)
- En fantastisk påske (CD med fortælling og musik)
- I olielampens skær, 3 pak. (Dramatiserede bibelhistorier til børn fra 6 år)
- For de mindste: Alletiders historie. Billedbog og CD (Lise Petersen m. fl.)
- Bo og Betinna (Bodil Sangill)
- Vilja 1 - 4 (Torhild Moen)

– og mange flere! Fx bøger af Astrid Lindgren som *Brødrene Løvehjerte* og *Mio, min Mio*, kan give anledning til gode samtaler.

Se evt. Forlagsgruppen Lohse (lohse.dk) for flere bogtitler eller CD-fortællinger.

TIPS TIL BØRNEBIBLER

- Bibelen hver dag (Beate Højlund). 365 stykker og et lille leksikon.
- Bibelen for børn (på dansk ved Anna Marie og Erik Ågård). Religionspæd. Forlag.
- Min første billedbibel (Lois Rock).
- På tur gennem Bibelen. Bog, CD og tidslinje med klistermærker.
- Bibelen udvalgte fortællinger (illustreret af Esben Hanefelt Kristensen). Bibelselskabet.
- Børnenes Bibelbog (Anne de Vries).
- De bedste bibelhistorier (Steen Skovsgaard). Kristeligt Dagblads Forlag.

Hvor andet ikke er nævnt, er bøgerne fra Forlagsgruppen Lohse.

TIPS TIL ANDAGTSBØGER

- Victor, Sofia og alle de andre (Bente Graugaard Nielsen). Familieandagtsbog, der inddrager hele familien i samtalen.
- Kørvigs Katekismus (Kerstin Hoffmann). Samtale- og aktivitetsbog for familien.
- "Grib, Scor, Vind, Kast, Skyd" (Carsten Hjort Pedersen) Fem andagtsbøger for juniorer.
- Kære Gud...hør lige her. (Janne Bergkvist Lillelund). Bønnebog for børn.
- Bedeterning med børnebønner og bedeterning med bordbønner.
- Mig og Gud (Kirsti Marker red.)

FORSLAG TIL AFTENBØNNER

1. Jeg er træt og går til ro,
lukker mine øjne to;
Fader se med kærlighed
til mit ringe leje ned!
2. Har i dag, jeg kære Gud
syndet imod dine bud,
vær mig nådig, vær mig god
slet det ud for Jesu blod!

(DDS nr. 770)

Nu lukker sig mit øje,
Gud Fader i det høje,
i varetægt mig tag!
Fra synd og sorg og fare
din engel mig bevare,
som ledet har min fod i
dag.

(DDS nr. 789)

Sov sødt barnlille, lig rolig og stille
Så sødelig sov, som fuglen i skov,
som blomsterne blunde i enge!
Gud Fader har sagt: stå enge på vagt
hvor mine de små er i senge.

(DDS nr. 674)

Må Gud velsigne dig (x2)
hvert minut af din tid,
hver en dag i dit liv.
Må Gud velsigne dig.

(Lise Petersen)

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

Hvordan foregår fælles bøn og andagt i jeres familie? Fungerer det sådan, som I kunne ønske jer det?

Hvorfor / hvorfor ikke?
Findes der andre måder, bønner kan praktiseres på i jeres familielever?

Hvad kan man gøre for at grundlægge og opbygge fælles traditioner i en tid som vores, som i så høj grad er præget af individualisme og af, at hvert familiemedlem har hver sit ugeskema?

DELTE GLÆDE

- De fleste forældre ønsker, at deres barn, som et led i dets udvikling og modning, også skal vokse i empati og gavmildhed. Al erfaring siger, at egoisme er en naturlig måde for barnet at tænke og fungere på. Men parallelt med det har barnet også en fantastisk evne til at leve sig ind i andres situation, reagere retfærdigt og trøste og hjælpe sine venner. Disse sider vil vi som forældre gerne være med til at forstærke. →

I vores voksne liv kan socialt engagement opleves besværligt og tidskrævende. Vi lever i en verden, hvor generøsitet ofte erstattes med gerrighed og fællesskab med egoisme. Vore børn vokser op i en tilværelse, hvor det er let at zappe væk fra ubehagelige nyhedsindslag og i stedet vælge at se en underholdende film. Men netop derfor er det nødvendigt at hjælpe vore børn til at se de problemer, som denne verden rummer, og vise dem, hvordan vi på forskellige måder kan gøre brug af og udvikle vores medfølelse og retfærdighedssans. Nogle forslag:

Tal om miljø og energiforbrug. Sæt det i relation til, at Gud har givet os jorden, for at vi skal forvalte og drage omsorg for den – ikke forurene og ødelægge den. At genanvende dåser, sortere affald, skifte til energipærer og kompostere jorden kan være enkle, men konkrete måder, vi kan ære Gud på og hjælpe de mennesker, som i fremtiden skal leve her på jorden.

Lad børnene følge indsamlingsshows i fjernsynet. Dette giver et billede af, hvordan forholdene er i andre lande, samtidigt med at det kommer frem,

at vi kan gøre en forskel og forandre noget for andre. Hvis I har mulighed for det, kan I lade børnene give et bidrag og forklare, hvad man kan få for de penge i vort land, sammenlignet med i f.eks. Haiti eller Pakistan.

Besøg sammen med familien organisationer, som forsøger at hjælpe nødlidende mennesker. Et besøg på den lokale Kirkens Korshær kan f.eks. være med til at afdratisere mødet med udsatte mennesker, og det er ofte også populært for brugerne på sådanne steder. Måske kan I som familie give julegaver til dem, bage eller aflægge dem et besøg? Dette både for at hjælpe og for at jeres børn ikke skal vokse op med en frygt for mennesker, som Bibelen siger, at Gud elsker.

Lad hjemmet være præget af gæstfrihed. Mange børn kommer fra en

utryk familiebaggrund. De kan have behov for at finde en oase, og det kan jeres hjem måske hjælpe med til? Socialt engagement kan bestå i at passe børn for den enlige nabo eller lade en kammerat overnatte hos jer en fredag aften, hvor hans mor har drukket sig fuld. Det kan også være at slå græsplænen hos naboen, som har brækket benet. Kreativitet kender ingen grænser. Invitér en missionær til at besøge kirkens børnearbejde for at fortælle om sit arbejde blandt mennesker i andre dele af verden. Foreslå evt. skolen at indbyde en person med et internationalt engagement til besøg på en temadag eller i en lektion.

Penge og penges værdi er noget, som børn efterhånden bliver mere bevidste

om. De forstår, at penge er vigtige, for med penge kan de købe ting, som de gerne vil have. Uanset hvilke økonomiske vilkår, vi lever under, taler Bibelen om vigtigheden af at være givere, at være gavmilde og give til de fattige og den kristne kirke. "Gud elsker en glad giver", står der (2 Kor 9,7), og der ligger en stor hemmelighed gemt i det. Når vi giver videre af vores ejendom til andre, sker der noget også med os selv. Vi får et nyt perspektiv på livet og sætter andre end os selv i centrum. Der sker også noget med vores omgivelser, når midlerne bliver brugt til gavn for andre. Konkret kan vi inspirere vore børn til at blive givere, ved at vi selv giver, og ved at vi taler om givertjenesten. I vores kultur har man ofte anset det for upassende at fortælle om ens egen givertjeneste. Gaver skal helst gives i det skjulte. Men de senere år er den holdning

forandret. Firmaer annoncerer med, at de sponsorerer hjælpeorganisationer, og man kan undertiden møde udfordringer i stil med: "Vi doubler det indsamlede beløb op!"

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

- Hvordan er din egen indstilling til hjælpe- og missionsorganisationer, indsamlinger m.m.?
- Hvilke formål anser du selv for mest vigtige at støtte og hvorfor?
Hvordan kan vi blive bedre til at tale med hinanden om vores givertjeneste?
- Hvad oplever du, at dine børn reagerer, når det gælder uretfærdigheder i verden? Hvordan kan du evt. hjælpe dem til, at de får interesse for engagement i bistand og hjælpearbejde?

Tilsvarende kan vi udmærket fortælle vore børn, at vi skal give til andre. En oplagt måde er at lade børnene putte penge i kollektkurven i kirken, lægge penge i indsamlingsbøssen eller købe lodsedler

ved kampanjer for Frelsens Hær, Kirkens Korshær, Kræftens Bekæmpelse, UNICEF, Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler eller andre organisationer og projekter. Det kan være fint at fortælle børnene om muligheden for at give gavebreve, og i denne sammenhæng er det naturligt at henvise til den opfordring, som Jesus har givet os til at gøre godt mod andre.

Børn, som får lomme penge kan også opmuntres til at give af deres egne penge til et specielt formål. En del har svært ved at forstå, at man skal give noget væk af det, man har. Da kan det være godt at få det sat ind i et større perspektiv. Vi fødes ind i denne verden uden nogen ejendele, og vi kan ikke tage noget med os herfra. Gud har givet os alt til låns, og vi har fået ansvar for at forvalte det, vi har, til bedste for verden. Jesus selv opfordrer os og siger: "I har fået det for intet, giv det for intet" (Matt. 10,8).

Følelsen af at give og dermed hjælpe andre er noget specielt – og det skal vore børn ikke gå glip af. ●

FADDER- SKAB

- Som kristne er vi til-
sammen Kristi legeme
på jorden, og vore børn
er en gave og en opgave,
vi deler med hinanden.

Når børn døbes i den Danske Folkekirke, er det obligatorisk, at man får nogle faddere. Det juridiske behov for faddere – altså som stedfortrædende forældre, hvis de biologiske forældre skulle dø, findes ikke længere. Men forældre vælger alligevel at give nogle personer en speciel relation til deres børn. Et bibelsk forbillede for denne ordning kan vi finde i Paulus' ord til Timotheus. "Hvad du har hørt af mig i mange vidners nærværelse, skal du betro pålidelige mennesker, som vil være duelige til også at undervise andre" (2 Tim 2,2). Tidligere i samme brev får vi et indtryk af, hvordan dette har fungeret i Timotheus' liv: "Jeg husker den oprigtige tro, som du havde, og som allerede din mormor Lois og din mor Eunike havde, og som jeg er vis på, at du også har" (2 Tim 1,5).

Fadderskabet kan i praksis have forskelligt indhold i forskellige familier, men nogle lader det være tydeligt forbundet med den kristne tro. Som fadder er det din opgave at bede for barnet og hjælpe ham eller hende til at vokse i den tro, som han/hun er døbt til. Forældre, som ved med sig selv, at de er relativt sekulariserede og ikke har for vane at gå i kirke, kan undertiden vælge faddere, som har mulighed for at tilføre denne dimension til deres børns liv. En, som beder for barnet, som kan tage det med til børnearbejdet i kirken, som sørger for, at det kommer med til familiegudstjenester, og som læser højt af en børnebibel, når han/hun er sammen med barnet. Fadderskab er en fantastisk mulighed for at få en nær relation til et barn og for at være en ekstra voksen i et barns liv. Og dermed en ekstra stemme til

at formidle det kristne evangelium til barnet.

Selv uden relation til dåben kan det have betydning at udpege forskellige former for "faddere" til vore børn. Man kunne evt. bede nogen, som man ved, er aktiv i kirken, om at gøre opmærksom på, når der er gudstjenester, som egner sig specielt for børn. Eller man kan besøge familier eller ældre mennesker, som har en enkel og naturlig måde at tale om troen på. Derved kan vi blive inspireret til tale om vores tro og erfaringer med Gud, og samtalen kan på en naturlig måde fortsætte derhjemme eller i bilen på vejen hjem. Småbørnsfamilier har ofte et presset tidsskema, og mange gange er det tiden snarere end den manglende interesse, som gør, at barnet ikke får mulighed for at komme til kirken og høre Bibelens fortællinger. Som kristne udgør vi sammen Kristi legeme på jorden, og vores børn er en gave og en opgave, som vi deler med hinanden. Så tal gerne med de andre i din kirke eller dit kristne fællesskab om forskellige muligheder. Måske kan det lade sig gøre at finde åndelige fædre og mødre

til jeres børn? Fællesskabet med faddere kan mange gange resultere i, at også forældre finder tilbage til sin tro, inspireres til at bede og begynder at prioritere anderledes i deres liv. ●

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

- ➔ Har dine børn faddere/gudmor/gudfar? Hvordan ser du på vedkommendes opgave?
- ➔ Findes der nogen i din nærhed/menighed, som evt. kunne hjælpe dig og dine børn, så de kan vokse og modnes i deres tro?

MENIGHEDEN

- Gudstjenesten, søndagsskolen og anden kristen virksomhed giver mulighed for at opdage og opleve troen sammen med andre – både dem i ens egen alder og på tværs af alder.

Den amerikanske undersøgelse, som blev nævnt i indledningen, afslørede noget, som måske overraskede en del læsere: kirken og dens repræsentanter spiller en betydelig mindre rolle end forældre, når det gælder formidlingen af troen til den opvoksende generation.

Dermed er ikke sagt, at kirken og anden kristen virksomhed er uden betydning. Tværtimod. Hvor kirkegang præsenteres som en naturlig del af søndagens program og vigtig for os selv som forældre, vil det som regel blive naturligt for børnene at gå i kirke. Vore værdiopfattelser formidles gennem vore prioriteringer. Desuden giver gudstjenesten, børneklubben og anden kristen virksomhed en mulighed for at opdage og opleve troen sammen med andre – både dem i ens egen alder og på tværs af aldre. Og jo ældre vore børn bliver, jo mere vil de søge andre autoriteter end far og mor. Derfor er det vigtigt at give dem mulighed for at møde gode rollemodeller og miljøer.

Men hvad skal man lægge vægt på, når det gælder valget af kirke? Ja, der findes naturligvis flere ting at tage med i betragtning. De forskellige forhold har også forskellig vægt afhængig af, hvem vi selv er. Vores eget udgangspunkt er dog, at børnenes ønsker og behov bør spille ind i vores valg af gudstjenestefællesskab. Der vil meget ofte være en sammenhæng mellem en klar bibelsk forkyndelse og et syn for, at børnene skal kunne føle sig hjemme i kirken. Hvis vi ikke oplever, at der er plads til

børnene i det gudstjenestelige fællesskab, kan en første udfordring bestå i at påvirke menigheden, så den kommer til at fungere bedre for børnene. Måske ved at vi selv tager initiativ til dannelse af en børnekirke under gudstjenesten sammen med et par andre forældre.

Dermed være ikke sagt at alt skal ske i børnehøjde. Når Gud møder sit folk til festen i hans hus, er der højtid og storhed over mødet. Her sker der ting og siges ord, som selv vi voksne kan have

MESSY CHURCH

Messy Church betyder rodet kirke - og er en kreativ og involverende gudstjenesteform, som bygges og formes af deltagernes forskellige evner og ressourcer. Består af drop ind, aktiviteter, bibelhistorie og spisning. Se mere på www.messychurch.dk.

svært ved at forstå til fulde. Gud er større end vores forstand og kan dybest set kun modtages med hjertet. Derfor skal alt ikke nødvendigvis "oversættes", troen skal ikke forstås til bunds, men den skal leves, praktiseres. Det betyder ikke, at vi ikke skal forklare evangeliet for vore børn, men det betyder, at de sidste skridt i retning af tro altid vil være at gå troens skridt: lytte til Ordet, tage del i nadveren, bønner, lovsangen og fællesskabet. Der kommer Kristus os i møde og skaber troen. Han skæmper den som ren gave. Børn tager ofte langt bedre end os voksne imod det, der overgår forstanden!

Der er en fantastisk lang og stærk tradition for børnearbejde inden for vækkelsesbevægelserne. De har til dels kørt selvstændigt i forhold til Folkekirken, men mange steder har der været et frugtbart samarbejde. Her i

Danmark har vi Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler (DFS), der er en selvstændig forening inden for Folkekirken, og den har fungeret som kirkens forlængede arm til børn og juniorer i nu over 130 år!

En af udfordringerne i børnearbejdet er at give både drenge og piger tilbud, de kan identificere sig med. Nogle af kirkens aktiviteter for børn appellerer mere til piger end til drenge. Fx. består mange børnekor af en klar majoritet af piger. Her skal der kreativitet til, så både piger og drenge bliver tilgodeset med udfordringer, der tiltrækker dem. Ikke mindst bør både fædre og mødre tage del i planlægningen og gennem-

førelsen af de aktiviteter, som kirken tilbyder børnene. →

ÆRLIGT TALT

Når børnene begynder at blive så store, at de ikke længere uden videre vil lytte til deres oldnordiske forældre, er det godt at have en menighed, som bakker op. Sommetider hører jeg min søn sige ting, som jeg ved, at jeg selv har sagt, men som han behårdt hævder at have hørt fra ungdomslederen eller kirketjeneren. Det er helt åbenbart, at han ikke har taget det alvorligt, når det kom fra mig, men har taget det til sig, når det kom fra et andet, mere interessant og "in" menneske. Så bli'r jeg glad for menigheden. Børnene er alles ansvar - vi må hjælpes ad.

TIPS TIL MATERIALE

Se Danmarks Folkekirkelige Søndagsskolars hjemmeside med materialer til forskellige aldersgrupper.

SOENDAGSSKOLER.DK

Som forældre har vi også en mulighed for at påvirke vores kirkes måde at relatere til samfundet omkring os. Børn og unge i dag lever ofte i et antal parallelle verdener. Man går i skole og har sine venner og sin rolle dér. Man er en anden i fodboldklubben, en tredje i kirken og en fjerde i hjemmet. Mange unge kan derfor føle sig splittede og have svært ved at finde sig selv og have mod til at stå ved, hvem de er, og hvad de tror på. Som voksne kan vi hjælpe vore børn med denne indre splittelse. Ud over samtaler med dem, kan vi også forsøge at mindske afstanden mellem disse verdener. Fx ved at indbyde klassen til et besøg i kirken, hvor de kan møde præsten og synge julesalmer. Invitere klassen med til juniorklubbens optrin. Måske kan menigheden sponsorere den lokale fodboldklub? Alle grænseoverskridende forsøg er positive og hjælper børnene til at forene deres forskellige verdener! En anden central del af kirkens virksomhed, hvor både børn, unge og ældre har fået afgørende trosmæssige erfaringer, er lejre og konferencer. Hvis udbuddet af den slags er mangelfuldt, er det naturligvis muligt, præcis som med søndagsskolen, at nogle forældre går sammen for at arrangere f.eks. en overnatning eller en "minilejr" i kirkens regi. Mange steder arrangeres også populære lejre, hvor børn tager af sted sammen med deres bedsteforældre.

Det kan være en rigtig god investering at tage med på en bibelcamping, familielejr eller -konference på et tidspunkt i sommerens løb. Hvis I har svært ved selv at finansiere en fælles lejr eller conference, kan I måske søge økonomisk hjælp til dette fra en lokal menighed eller missionsforening.

Når børnene vokser op og bliver teenagere, fylder lejre og konferencer en anden vigtig funktion. Teenageårene kaldes også "løsrivelsesfasen". Her øges behovet for at få åndelige oplevelser på egen hånd og for selvstændigt at tage stilling til den kristne tros kald til at blive en discipel af Jesus Kristus. Også her spiller familien dog en betydningsfuld rolle. Frem for alt ved at opmuntre til – og gerne også betale for – de lejre, som en teenager gerne vil deltage i. ●

SPØRGSMÅL TIL SAMTALE

Hvilken vægt tillægger I børns ønsker og behov, når det gælder jeres valg af gudstjenestefællesskab? Hvilke andre faktorer er vigtige at tage hensyn til? Hvilken rolle i det kristne børnearbejde kan du evt. se dig selv i?

Hvilke kristne lejre og konferencer kender I til, som arrangeres for børn og/eller familier? Hvilke tanker gør I jer i forhold til at deltage i disse eller at opfordre jeres børn til at deltage i nogle af disse?

Hvilke tanker gør I jer om jeres barns konfirmationsforberedelse?

VÆKSTEN

– ET ORD TIL SIDST

- Troen er ikke noget, som kan kommanderes frem hos vore børn. Men som forældre har vi alligevel stor indflydelse på vore børns relation til Jesus.

betydeligt lettere at se, hvad vi som forældre må prioritere – og på visse områder undgå – for at vore børn skal få smag på Guds rige.

De spørgsmål, som vi har brug for at stille os selv, er altså: Hvordan kan vi bedst skabe rammer for, at vore børn møder Jesus og får et personligt forhold til ham? Hvordan kan vi rydde vejen, så det bliver lettere for dem at finde Kristus midt i det sekulariserede samfund, vi lever i i dag?

I de foregående kapitler har vi mest fokuseret på vore børns første 12 år. Det skal her siges, at mange forældre har gjort den erfaring, at den virkelige ”kamp” om børnene og deres værdier først udspiller sig i teenageårene. Vi kan da komme ud for at måtte støtte og opmuntre vore børn i spørgsmål som:

Om de skal være med i en kristen ungdomsgruppe eller ej

Om de skal deltage i en kristen lejr eller ej

Hvordan de finder den rette balance mellem kirken og andre aktiviteter, for eksempel idræt

Hvordan de skal finde en kæreste, som deler deres tro og deres værdier

Om de evt. har lyst til at bruge et halvt år på at gå på bibelskole eller noget lignende.

Denne type spørgsmål hører som sagt teenageårene til. Men det er naturligvis betydeligt lettere at tale sammen om dette, hvis vi helt fra begyndelsen har kunnet føre samtaler med vore børn om

åndelige ting. Samtidigt vil vi gentage, hvad vi skrev i begyndelsen: Det er aldrig for sent at invitere Jesus ind i vore liv. Også en mor eller en far med teenagere kan blive fornyet i sin Jesustro, og det er altid muligt at skabe nye traditioner og vaner!

Det sidste – og uden tvivl vigtigste – vi samtidigt vil sige, er, at det endelige ansvar for vore børn ligger hos Herren selv. Alene han kan tænde troens flamme i deres hjerter. Som allerede Martin Luther udtrykte det: ”Selv om der ikke findes nogen større magt på jorden end en fars og mors, så ender den dog, når Guds ord og gerning overtager. For når det gælder guddommelige sind, så skal hverken far eller mor, og ej heller nogen biskop eller noget andet menneske, men alene Guds ord lære og lede.”

Denne Guds gerning sker af nåde – bare af nåde. Altså er det herfra, vi skal hente vores trøst og styrke. Vore børn ligger i Guds hænder. Selv om de vælger anderledes i deres liv, end vi ønsker, så har vi fået lov til at så nogle værdifulde frø i deres liv. Gud er suveræn og kan sende andre kristne på deres vej. Mennesker, som kan hjælpe dem et skridt videre på troens vej. Mennesker, som kan vande og tilføre næring, samtidigt med at Gud altid er den, som giver væksten (se 1 Kor 3,7).

Derfor må vi aldrig opgive håbet. Og vi må aldrig holde op med at bede. Guds eget ord siger: ”Den retfærdiges bøn har en mægtigt virkende kraft” (Jak. 5,16). ●

I dette materiale har vi villet indkredse nogle områder, hvor vi vurderer, at forældrenes eksempel er særligt vigtig. Andre områder kunne også være nævnt, og dem, vi har valgt at fokusere på, skal ikke opfattes som en ”opskrift” i den forstand, at ”hvis vi gør dette, så bliver resultatet sådan og sådan...”.

Trods denne reservation skal vi ikke undervurdere det lille ord ”bevidstgørelse”. Gennem en tydelig og bevidst vision om, hvordan vi ønsker, at vore børn skal udvikle sig på troens område, bliver det

FORTSAT LÆSNING

MIN EGEN TRO

De overbeviste – samtaler om tro
Af Henrik Højlund og Carsten Andersen
(Forlagsgruppen Lohse)

Stod Jesus op af graven?
Af Jürgen Spiess (Forlagsgruppen Lohse)

RELATIONER

Tid til børn
Af Carsten Hjorth Pedersen (Forlagsgruppen Lohse)

Når troen bliver for trang. Af Rob Parsons (Forlagsgruppen Lohse)

Børnenes 5 kærlighedssprog
Af Gary Chapman (Forlagsgruppen Lohse)

Kærlighedens fem sprog
Af Gary Chapman (Forlagsgruppen Lohse)

Giv børnene det bedste
Af Birgitte Kjær (Logos Media)

Slip kontrollen og slap af
Af Tim Sanford (Forlagsgruppen Lohse)

AT BEDE SAMMEN

Bønner til liv
Af Thomas Bjerg Mikkelsen (red.)
(Forlagsgruppen Lohse)

Fadervor rundt
Af Henrik Laursen (Forlagsgruppen Lohse)

HVORFOR BARNEDÅB

Lille bog om dåben
Af Peter Søes (Forlagsgruppen Lohse)

Hvad bibelen faktisk siger om barnedåben
Af Leif Andersen (Forlagsgruppen Lohse)

NÅR LIVET OG TROEN BLIVER SVÆR

Gud, hvorfor sover du?
Af Leif Andersen (Forlagsgruppen Lohse)

Jamen bad jeg da for lidt?
Af Leif Andersen (Forlagsgruppen Lohse)

Skilt, men ikke fra Gud
Af Steen Møller Laursen (Forlagsgruppen Lohse)

Når tro og liv brager sammen
Af Jens Ole Christensen (Forlagsgruppen Lohse)

Sommerengen. Af Eyvind Skeie (Forlagsgruppen Lohse)

SANG OG MUSIK

Cd: Fuldstændig FRI
Cd: Grøn som en abe
Cd: Så er der fest
Cd: Altid

Cd: Dyrebare Dråber
Dåbs Cd: Lille knob på livets træ

Sangbogen: Syng med (Forlagsgruppen Lohse)

HJEMMESIDER

Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler
www.soendagsskoler.dk

Lege og aktiviteter
www.legekasse.dk

Indre Missions familierarbejde
www.familierarbejde.dk

Indre Missions telefonandagt
www.netandagten.dk

JesusNet
www.jesusnet.dk

Om følelser, krop og sex
www.adamogeva.dk

Kristent Pædagogisk Institut
www.kpi.dk

Bibellæsningen
www.blr.dk

Messy Church
www.messychurch.dk

hestlund efterskole
www.hestlund.dk

Børnenes ven
Minna Due Jensens Fond
børnenesven.dk

krifa
Kristelig Fagbevægelse

Lou.

LOU ADVOKATFIRMA

Østergave 4 · 8900 Randers C · 70 300 500
louadvokatfirma.dk

RANDERS AARHUS KØBENHAVN

FADERVOR

Vor Fader,
du som er i himlene!
Helliget blive dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød;
og forlad os vor skyld,
som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke ind i fristelse,
men fri os fra det onde.
For dit er Riget og magten og æren i
evighed!
Amen